

לא מעניין... שיגידו כי בכו בסרט. אני תמיד מתבייש להזיל דמעה בקולנוע, אבל למרבה הצער זה קורה לי לעיתים רחוקות מדי."

אם הזכיר פולנסקי את חלק עם הרוח אין זה מיקרה. דויד או. סלזניק, המפיק של אותו הסרט, המהווה עדיין אבן-דרך בתולדות הקולנוע, טען בשעתו שיש שני סיפורים בעולם שהוא משתוקק לעשות יותר מכל, חלק עם הרוח וטס בארבוויל. את הראשון עשה, והוא אף החל בהכנות לשני, אבל לא מצא שחקנית מתאימה לדמות נערה בת 16, הנופלת קרבן לפי תויו של בן-אצולה, באנגליה של המאה הקודמת, ונישאת בסופו של דבר לאדם המאהב בה למרות שהיא אינה אוהבת אותו.

סלזניק הרבה לרגע באפשרות להפקיד את התפקיד הראשי בידי מי שהיתה או רעייתו, ג'ניפר ג'ונס, אבל הוא הודה לי אחר מכן, שלמרות היותה בשנות העשרים, היא כבר היתה מבוגרת מדי לתפקיד.

צעירה ובשלה. "זה סיפור האהבה היפה ביותר שקראתי בימי חיי", טוען פולנסקי, אשר גילה את סיפרו של תומאס הארדי, מגדולי הסופרים של אנגליה ב-1919, כאשר הוצע התפקיד לאשתו, שרון טייט. אחרי מותה הטראגי, בוטלה כל התוכנית, אבל הרעיון לא הירפה מ-פולנסקי.

כאשר הגיע לאירופה, כפליט, אחרי שעוריינת הקטינה בארצות-הברית, עשה ששניים מן הסרטים שתיכנן לעשות בוט לו בגלל הפירסומת העויינת שבה זכה, ההגיש פולנסקי שהוא זקוק בדחיפות לעבודה, לא דווקא לפרנסה, אלא יותר כדי לשמור על שפיות דעתו. הבמאי קלוד ברי, שהוא גם מפיק, חזר והעלה באוזניו את הרעיון של טס.

"לא שחקנית מתאימה, צעירה מאד, יפה מאד ובשלה מבחינה ריגשית, אין טעם לכל הסרט", ציין פולנסקי מהתחלה. אלא שהוא ידע בדיוק במי הוא חפץ. לפי גי ארבע שנים, כאשר ערך כתבה על נערות בנות עשרה באירופה, עבור ירח חון האופנה ווג, פגש בבתו של שחקן הקולנוע הפולני-גרמני קלאוס קינסקי, נאסטסיה. כבר אז היו מאחוריה סרט איים אחד, שעשתה בגיל 14, וסרט סלי וויזיה. אחר-כך הזמין אותה הבמאי הרומני, וים ונדרס, להופיע בגירסתו המורדרנית לזיהלם מייסטר של גיתה, אחרי כך הפקיד בידה הבמאי האיטלקי, אל-ברטו לאטואדה, תפקיד של בת ומאהבת גם יחד, לצד מארצ'לו מאסטרואני. אבל כל אלה היו בחינת תרגילים מוקדמים בהשוואה למעמסה של תפקיד ראשי ב-סרט שלם, גדול ומרהיב, כמו טס, על כתפיה. כדי ללמוד אנגלית היא בילתה ששה חודשים בארצות-הברית, ולמדה אצל לי שטראסברג. אלא שכל זה לא היה עדיין די לפולנסקי. לפני התחלת צילומים הוא שלח אותה לבלות כמה שבועות בדורסט, האיזור שבו מתרחש הרומן של הארדי, כדי ללמוד את מינהגי המיקום, שהוא עדיין אחד האיזורים הכפריים הציוריים באנגליה, ובמיוחד כדי ללמוד את מיבטא המקום.

עזרה מאמריקה. למרות שמדובר בסרט צרפתי, שצילומיו נערכו בבריטניה

כדאי לראות שוב ושוב

צ'ארלי צ'אפלין: בין פאתוס להומור

להפריד בין צ'אפלין לבין הילד הקטן כדי להעבירו לבית-יתומים מסודר, היא אחת המוזעזעות וקורעות הלב שצולמו אי-פעם.

אל הווירטואוזיות המושלמת של צ'אפלין, מתאים את עצמו ג'קי קוגן, אולי הזאטוט המוכשר ביותר שידע הקולנוע, ילד שהוא שובב או מיסכן, עליו או אומלל, תמיד משכנע ואמיתי, לא מפגין את הצגת ההתחנכות המקובלת על ילדים בגילו. בקיצור: מומלץ.

הנער (בן-יהודה, תל-אביב, ארצות-הברית) — קצת מוזר לכתוב היום ביקורת על סרט של צ'ארלי צ'אפלין. מה אפשר לכתוב עליו שלא נכתב עדיין, ואיזה חידוש יהיה בהכרזה נוספת שהוא היה גאון, אחד המעטים של האמנות במאה שלנו.

אח הנער הוא עשה בשנת 1921, וזהו סרטו הארוך הראשון — הוא נמשך כשעה. יש הרואים בסרט את אחד המאפיינים ביותר של צ'אפלין, הן משום שיש בו שיווי-משקל עדין ביותר, שאינו מופר אף פעם, בין הפאתוס לבין ההומור, והן משום שיש בסרט חלקים ניכרים, המזכירים את ילדותו בתנאים הקשים והאכזריים של פרברי העוני בניו-יורק.

אשה חסרת פרנסה, מפקירה את תינוקה לידי הגורל. התינוק נחטף, מושלך לאשפתות, ולבסוף מתגלגל לידיו של קבצן (צ'אפלין) המחליט לגדל אותו בעצמו, אחרי שאינו מצליח להיטטר ממנו.

החיים המשותפים בחוסר-כל, הארוחות שבהן הדמיון תופס חלק גדול יותר מן המזון, הפרנסות המאולתרות — הילד שובר שמשות וצ'ארלי הזג בא להציע את שירותיו כזוג — והעייפות עם שוטרים, יש בהם את כל אותו עושר של המצאות קומיות שבהן הפך צ'אפלין את האדם הקטן לגיבור הגדול ביותר של הקולנוע.

מעמדים אחרים, כמו חלום ג'והאדן, הם דוגמה ומופת לפיוט קולנועי, ואילו מעמד שבו עובדים-סוציאליים מנסים

בית-בושת

במוצפון נקי

המלאך ג'ק (פאר, תל-אביב, ארצות-הברית) — זהו סרטו הטוב ביותר של פיטר בוגדאנוביץ' ביץ' מאז הצגת הקולנוע האחרונה. גם הפעם הוא מרבה לצטט אווירה ודמויות מסרטים עברו.

גיבור הסרט הוא אמריקאי המתגורר בסינגפור בשם ג'ק פלאוארס. הוא מתפרנס קצת כמתווך וקצת כסרסור. הכל מכירים אותו והוא מכיר את כולם. הוא דמות אהודה, קצת מופקעת, מאותם ברנשים הצועדים עם רגל אחת בעולם-התחתון, אבל אינם עובדים אף פעם את הגבול עד הסוף.

חלומה הגדול של ג'ק הוא להקים בית-בושת אידיאלי, כזה שהכל יהיו בו מאושרים, ובדרך מופלאה כלשהי, הוא מצליח להגשים את מבוקשו. אלא שהעולם אינו מוכן לקבל אידיאלים מתגשמים, והסרט ממשיך והורס לא רק את המוסד הסגור המופלא, אלא גם את שאיפתו של ג'ק לעשות כסף ולהישאר במוצפון נקי.

יש בסרט משוה מן האידיאליזם שהיה פעם אמת-המידה העיקרית של גיבורי הקולנוע האמריקאי, מריק בליין בקובלנקה ועד לפיליפ מארלו בשלום לך יקרתי. הגבר היועד לשמור על עצמו, ומתעקש לשמור על טוהר מידותיו בתוך חברה שנמצאת בתהליך של ריקבון והתפוררות. הפעם בגרסה פחות קשוחה אבל בהחלט לא פחות מעניינת. הגבור הראשי ושלל הטיפוסים סביבו מרתקים, משום שאפילו

בוגדאנוביץ' וגאזארה: בין ריקבון לאנושיות

בחולשותיהם ונבזותם, הם שומרים על ממד אנושי. מה שמשכנע פחות, הוא הסיפור: לעיתים נראה כי כל מטרתו היא להציג את הדמויות באור הרצוי לבוגדאנוביץ', לעורר את אמונו הצופה בזכות עצמו. אבל במקרה זה, אפשר לסלוח: אולי הדרך שעובר הסרט בהדרגת בוגדאנוביץ' אינה משכנעת כל כך, אבל אפשר בהחלט להמליץ על המראות שלצד הדרך.

פלא שפולנסקי קובע: "אני יכול לומר שטס הוא סרט שנולד כתוצאה מידידות ומאהבת של אמת."

תדריך

חובה לראות:

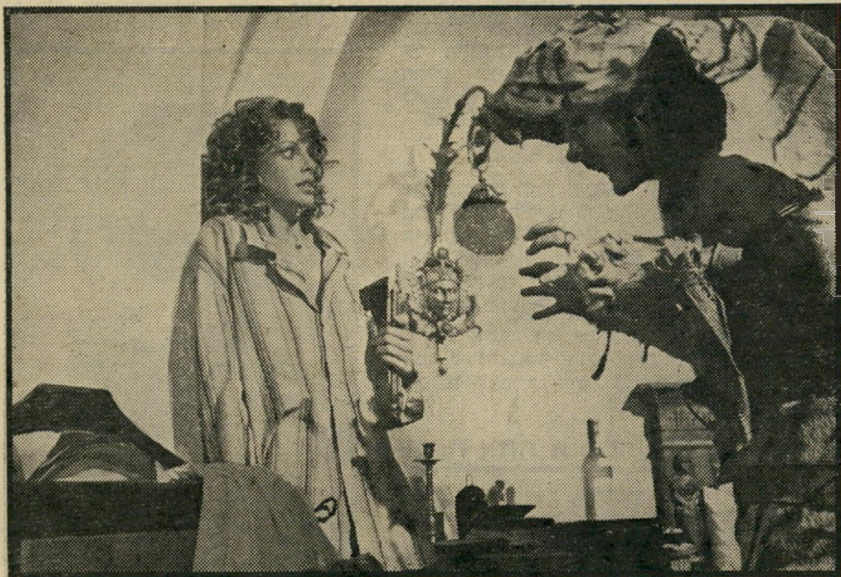
תל-אביב — הכריחה מאדקטרין, צייר הצבאים, נישואיה של מריה בראון, שיער.

ירושלים — הסנדרום הסיני, שיער, דירה לשניים.

חיפה — אוכפים לוחשים, הסיני דרום, הסיני, הכריחה מאדקטרין, שיער, רציחות קטנות של אשפי מיטבח גדולים.

תל-אביב

*** נישואיה של מריה ברי-און (מוזיאון, גרמניה) — קורותיה של גרמניה הפדרלית מסוף מלחמת-העולם השנייה ועד לתחילת הבום הכלכלי, כפי שזה משתקף בחייה של אשה הנישאת ערב סיום המלחמה. סרט מרתק של ריינר ורנר פאסבינדר.

מארצ'לו מאסטרואני וסירני רום ב"מה" הצופה לעולם לא יצא אדיש